



Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalında Müzik Öğretimi Dersini Yürüten Öğretim Elemanlarının Dersin İçerik ve Uygulamasına İlişkin Görüşleri*

*Views of the Instructors Who Teach the Music Teaching Course in the Department of
Primary Education about its Content and Implementation*

Gülşah BAL¹, Doç. Dr. Zühal DİNÇ ALTUN²

Öz

Bu çalışmada sınıf eğitimi ana bilim dallarında müzik öğretimi dersini yürüten öğretim elemanlarının müzik öğretimi dersinin içerik ve uygulamasına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde durum çalışması olarak tasarlanmış ve yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu sınıf eğitimi anabilim dalı lisans programında yer alan müzik öğretimi dersini yürüten ve farklı üniversitelerde görev alan 10 öğretim elemanı oluşturmaktadır. Çalışma 2021-2022 eğitim yılı güz döneminde gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın verileri durum çalışmalarında kullanılan yarı-yapılandırılmış mülakat tekniğiyle elde edilmiştir. Çalışmadaki mülakat soruları, uzman görüşlerine başvurularak araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Mülakatların bazıları yüz yüze, bazıları ise çevirim içi platformlarda gerçekleştirilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniklerinden yararlanılmıştır. Çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda öğretim elemanlarının YÖK'ün hazırlamış olduğu müzik öğretimi ders içeriğinden haberdar oldukları ancak bu programa bağlı kalmadıkları tespit edilmiştir. Ayrıca öğretim elemanlarının müzik öğretimi dersinde kendi hazırlamış oldukları ders içeriklerini kullandıkları belirlenmiştir. Çalışmada ayrıca katılımcı öğretim elemanlarının sınıf eğitimindeki müzik öğretimi dersinin içeriğini nota, tartım, solfej eğitimi, müzik öğretim yaklaşımları (Orff, Kodaly, Dalcroze), enstrüman öğretimi, çocuk şarkıları öğretimi, ritim eğitimi ve aktif öğretim konu başlıklarına göre planladıkları tespit edilmiştir. Bununla birlikte öğretim elemanlarının müzik öğretimi ders saatini yetersiz gördükleri, sınıf öğretmenlerinin ilkökul müzik ders içeriğini yürütebilecek yeterliğe sahip olmadıklarını düşündükleri belirlenmiştir. Çalışmanın sonunda, sınıf eğitimi anabilim dalındaki müzik öğretimi dersinin daha etkili ve verimli yürütülmesine ilişkin çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sınıf eğitimi, müzik öğretimi, öğretim elemanı görüşleri

Makale Türü: Araştırma

Abstract

In this study, it is aimed to determine the views of the instructors who teach the music teaching course in the classroom education department about the content and application of the music teaching course. The study was designed and conducted as a case study within the framework of qualitative research approach. The study group consists of 10 lecturers working in different universities and conducting the music education course in the undergraduate program of the classroom education department. The study was carried out in the fall semester of the 2021-2022 academic years. The data of the study were obtained by the semi-structured interview technique used in the case studies. The interview questions in the study were developed by the researchers by referring to the expert opinions. Some of the interviews were conducted face-to-face, while others were conducted on online platforms. Content analysis techniques

*Bu çalışmanın bir kısmı 23.04.2022 tarihinde Bursa'da Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi (USBİLİM) tarafından düzenlenen Bursa 2. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, glsh.bal84@gmail.com

²Trabzon Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, zdincaltun@trabzon.edu.tr

Atf için (to cite): Bal, G. ve Dinç Altun, Z. (2023). Sınıf eğitimi ana bilim dalında müzik öğretimi dersini yürüten öğretim elemanlarının dersin içerik ve uygulamasına ilişkin görüşleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(2), 497-515.

were used to analyze the data obtained in the research. In line with the findings obtained in the study, it was determined that the instructors were aware of the music teaching course content prepared by YÖK, but they did not adhere to this program. In addition, it was determined that the instructors used the course content they prepared in the music teaching course. In the study, it was also determined that the participant instructors planned the content of the music teaching course in classroom education according to the topics of note, bona, solfeggio education, music teaching approaches (Orff, Kodaly, Dalcroze), instrument teaching, teaching children's songs, rhythm education and active teaching. In addition, it was determined that the instructors saw the music teaching lesson hours as insufficient, and the classroom teachers thought that they did not have the competence to carry out the content of the primary school music lesson. At the end of the study, various suggestions were made regarding the more effective and efficient conduct of the music teaching course in the classroom education department.

Keywords: Primary education, music teaching, instructors' views

Paper Type: Research

Giriş

Toplumun ve içerisinde yaşayan bireylerin hayatlarını şekillendiren, farklılaştıran ve geliştiren bir eğitim, çok yönlü çağdaş yaklaşımlarla gerçekleştirilebilir. Çağdaş yaklaşımların en önemli unsurlarından olan sanat eğitimi ve içerisinde barındırdığı müzik eğitimi ile bireylere insani, kültürel ve sosyal değerler kolaylıkla kazandırılabilir (Uçan,1996). Yapılan bilimsel çalışmalarda, müziğin insan hayatındaki eğitimle birlikte bireylerin gelişimine katkısı da incelenmiş ve müziğin insanlar üzerindeki etkisine bakıldığı zaman insanların bilişsel, duyuşsal, devinışsel ve sosyal yönlerini geliştirme, iletişim kurma becerilerini artırma gibi pek çok katkısının olduğu da ortaya çıkmıştır (Altınölcük, 2014; Eroğlu, 2022). Müzik eğitimi bireylerin müzikal davranışlarında bilinçli ve müzik aracılığı ile de istenilen doğrultuda gelişme ve değişme yaratma sürecidir. Birey bu süreç içerisinde; bir yönden sahip olduğu müzik üretme, uygulama ve dinleme davranışlarının yerini çok yönden üretme, uygulama ve dinleme davranışları ile aktif katılım sağladığı kazanımlara dönüştürür. Böylelikle birey bu kazanımlar sayesinde enstrüman çalma, materyal edinimi, etkinlik oluşturma ve yorumlama gibi müzikal anlamda daha yeterli seviyeye ulaşır (Uçan,1996).

Uçan (1996)'a göre müzik eğitimi genel olarak üç ana başlık altında toplanmaktadır bunlar; mesleki müzik eğitimi, genel müzik eğitimi ve özengen müzik eğitimidir. Mesleki müzik eğitimi, içerisinde müzik öğretmenliği ve konservatuar gibi ileride mesleğini müzik seçecek olan insanların aldığı müzik eğitimidir. Genel müzik eğitimi ise okul öncesinde başlayıp lise de dâhil olmak üzere verilen müzik eğitimine genel müzik eğitimi denmektedir. Bir plan ve program çerçevesi içerisinde özellikle üniversitelerdeki okul öncesi ve sınıf öğretmenliği bölümlerinde müzik derslerinin olma zorunluluğu vardır. Bunu nedeni; sınıf öğretmenlerinin matematikten müziğe, hayat bilgisinden beden eğitimine kadar tüm dersleri yürütecek olmasıdır. Eğitim sürecinin başlangıcında ve gelecek kuşakların yetiştirilmesinde çok büyük paya sahip olan bu alan, gelecek nesillerin, çağdaşlık seviyesine ulaşma hızını belirleyecek stratejik bir dönüm noktasıdır. Bu sebeptendir ki sınıf öğretmenliğinde verilen eğitimin önemi her geçen yıl daha da artmıştır. Sınıf öğretmenlerinin birçok alanda yetişmesinde temel öneme sahip olan sanat eğitimleri, gerçekleştirilecek olan eğitimlerin kalitesini doğrudan etkilemektedir. Gerçekleştirilen araştırmalarda, müziğin ve müzik eğitiminin, çocukların eğitim süreçlerinde çok önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir (Çilden, 2001; Uluğbay, 2013; Yavuz, 2006). Bu sebeple sınıf öğretmeni adaylarının, müzik eğitimleri ile ilgili gerekli bilgi ve becerilere sahip olması, gelecekteki mesleki yaşantılarını doğrudan etkileyeceği düşünülmektedir (Demirbatır ve Helvacı,2006).

Müzik insanın doğumundan itibaren kendini ifade ettiği yöntemlerden biri olmuştur. Kişinin bebeklik döneminde müzikal çıkardığı sesler, eline aldığı bir objeyle dürtüsel yapılan ritimsel hareketler, ilerleyen dönemlerde söylenen ezgiler ve daha sonraki süreçte bilinçli yapılan müzikal çalışmalar, insanın içinde var olan müzik dürtüsünün eseridir (Kocamanoğlu,

2019). İnsanlar iletişim kurmak, birbirlerine olan duygu ve düşüncelerini aktarmak istedikleri için önce iletişim kurmayı sonra yazı dilini icat etmişlerdir. Aynı zamanda bu konuşma ile birlikte müzikte var olmaya başlamıştır. Müziği kullanarak, duygu ve düşüncelerini müziksel anlamda da karşı tarafa aktarmaya çalışmışlardır. Bu nedenle müzik bir iletişim aracı olarak da görülmektedir. Müzik sadece bireylerin duygu ve düşüncelerini ezgisel yapıda karşıya aktarmak değil aynı zamanda kültürel mirasın nesilden nesile aktarılmasını da üstlenmektedir (Öz, 2001). Müziğin gelişen zaman içinde değiştiği ve bu müzikal değişimin toplumların sosyo-kültürel yaşantılarına göre şekil aldığı görülmektedir (Kocamanoğlu, 2019). Aynı zamanda müzik günümüzde matematik, fizik, kimya gibi bir eğitim konusu olarak öğretim programları içerisinde öğretilen bir bilim dalı haline gelmiştir. Tüm bu alanlarla birlikte bu amaçlar doğrultusunda eğitimin içerisine müzik de girmiştir. Böylelikle hem kültürel yönden zengin hem de sanattan felsefeye, sosyal yaşantıdan, hayat bilgisi matematiğe kadar pek çok açıdan donanımlı insan yetiştirmek amaçlanmıştır. Bu gerekçelerle müzik eğitimi anasınıfından, üniversite eğitimine kadar öğretiminin gerçekleştirilmesi gereken bir derstir. Bu nedenle pek çok toplum okul eğitimlerinin içerisine sanat eğitimini yerleştirmişler ve sanat dersleri olarak resim, müzik gibi dersleri koymaya başlamışlardır (Aydın, 2020).

Müzik, insanlığın var oluşundan itibaren, içinde bulunduğu zaman, mekân, eğitim, kültür ve gelişim düzeylerinin etkisiyle değişen, öncelikli olarak bir bilim daha sonrasında bir sanat dalıdır. Tüm dünyada, bireylerin ve toplumların, en temel toplum yapısından en büyük toplum yapısına kadar kendilerini ifade ettikleri anlatma aracı ve ortak dili müziktir. Aynı dili konuşmayan birçok insan beraber müzik dinleyebilir ve beraber müzik icra edebilirler. Bu da müziğin kültürel yönünün en geniş ifadesidir. İnsan zekâsını, bedenini ve duygularını eğiten, çağdaş eğitim anlayışını en iyi ifade eden eğitim sahası müziktir. Aynı zamanda eğitimin bütün alanlarında kullanılabilirliği olan bir eğitim aracıdır. Müziği bütün bu işlevsellikleri ile değerlendirdiğimiz zaman, müziğin eğitim alanı ve eğitim aracı olarak kullanılabilmesi için, eğitimin her alanında müziğin olması gerektiği söylenebilir (Küçüköncü, 2000).

Türkiye’de ilkökul eğitim kademesine sınıf öğretmeni yetiştirme programları 1974 yılına kadar orta öğretim kurumu; 1974-1990 arası iki yıllık ön lisans; 1990 dan itibaren dört yıllık lisans programı niteliği taşıyan ilkökul öğretmeni yetiştirme programları 1998 yılından itibaren çeşitli yıllarda (2007, 2018) Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) ve Dünya Bankası işbirliği ile yeniden yapılanmaya tabi tutularak revize edilmiştir (Küçüköncü, 2000).

1998’de uygulamaya konan yükseköğretimdeki sınıf öğretmenliği lisans programına müzik dersi üç yarıyıl konmuş ve bu derslerin ilk iki dersi müzik eğitimi, bir dersi müzik öğretimi adı altında programda uygulanmıştır. Bunların haricinde programa öğrencinin seçimine bırakılan seçmeli müzik dersi konmuştur. Yan alan seçmeli müzik dersi olarak ta üçüncü sınıfta iki yarıyıl, dörder saat, dördüncü sınıfta beşer saat eğitimi gerçekleştirilmiştir. Sınıf öğretmenliği bölümlerine öğrenciler müzik seçme yöntemi ile alınmamıştır. Eğitim, ilgi ve yetenek seviyeleri ayrı olan öğrencilerin, ilkökul müzik derslerini uygulayabilmesi için öğretilen beceri ve bilgiler, aynı ortamlarda sınıf öğretmenliği öğrencilerine verilmeye çalışılmıştır (Kılıç, 2007). Üniversitelerdeki müzik eğitimi derslerine giren öğretim görevlilerinin öğrencilik süreçlerindeki kullandıkları kaynakların benzer olamaması da birtakım problemleri beraberinde getirmiştir. Eğitim fakülteleri müzik öğretmenliği bölümü ve Konservatuar mezununu kişiler sınıf öğretmenliği bölümlerinde eğitim yapmaktadır. Bu eğitimler arasındaki farklı eğitim niteliği de sınıf öğretmenliği müzik eğitimini etkilemektedir (Arapgırlıoğlu ve Karagöz, 2010). Kısaca; sınıf öğretmenliği öğrencilerinin müzikal yeterliliğe göre alınmaması, üniversitelerde istenilen sayıda müzik eğitimi materyalinin olmaması, sınıf öğretmeni adaylarının mesleki yaşantılarında, müzik eğitimi yeterlilikleri noktasında birçok problemi de beraberinde getirmiştir (Küçüköncü,2000).

YÖK’ün 30 Mayıs 2018 de güncelleyerek yayınladığı sınıf öğretmenliği lisans programında müzik eğitimi tek derse düşürülerek VII. yarıyılıda “Müzik Öğretimi” başlığında birleştirilmiş ve programda üç ders saati olarak yerini almıştır. İşlenmesi öngörülen müzik

eğitimi dersine ilişkin içerik açıklaması programda şu şekilde revize edilmiştir (YÖK, 2018): “Müzik Öğretimi: Müzik öğretim yöntem ve teknikleri, nota öğretimi teknikleri, ritm ve melodiden yararlanarak Orff çalgılarıyla çocuklar için şarkıların düzenlenmesi, çalgının şarkı öğretiminde etkili kullanımı, oyun, müzik, dans, drama ve konuşma ilişkisi, müzik-estetik ilişkisi ile müziksel beğenin geliştirilmesi, müzik dersi etkinliklerinin diğer disiplinlerle ilişkilendirilmesi, İlköğretim müzik programı ile ilgili etkinlik uygulamaları.” (s.12)

Müzik eğitiminin, çocukların gelişimlerdeki önemi ile ilgili yapılan araştırmalarda, müziğin akademik ve sosyal alanlarda da başarıyı arttırdığını, çocukların akıl yürütmeye soyut fikirler ürettiğini ve uzamsal kazanımlar elde ettiğini vurgulamaktadır (Saw, 2003). Matematik ve Fen derslerindeki başarılarının arttığı, fiziki gelişim, zaman yönetimi, akılda tutma, görsel algılar, işitme ve konuşma yetileri üzerinde anlamlı etkisinin olduğu, konsantrasyonlarını arttırdığı gözlemlenmiştir (Kocabaş ve Selçioğlu, 2006). Rauscher (2003)’e göre üç ila dokuz yaş aralığındaki çocuklarda başlanan müzik (piyano) eğitiminin etkisinin önemi vurgulanmıştır. Erken dönemde müzik eğitimine başlayan çocukların, müzik eğitimine geç başlayan ve bu eğitimleri hiç almayan çocuklara kıyasla uzamsal düşünme becerisi gerektiren çalışmaların sonucunda daha iyi sonuçlar elde ettikleri görülmüştür (Radocy, Rudolf ve Boyle, 2012). Bu araştırmalar ve sonuçları müzik eğitiminin çocuklar için alınması gereken temel bir kazanım olması gerektiği görüşünde birleştirirken, bu kazanımın çocuğun psikomotor, sosyal ve akademik gelişimine etki edebilmesi için erken dönemde başlanmasının gerekliliğini vurgulamaktadırlar (Göğüş, 2009).

Bireylerin bakış açısını geliştirmek, zekâ gelişimlerine katkı sağlamak ve müzikal yeteneklerini ilerletmek, çağdaş müzik eğitiminin temel amaçlarındandır. Yapılan çeşitli çalışmalarda müzik eğitiminin, bireylerin zekâ gelişimleri ve bilişsel başarıları üzerinde fazlasıyla etkili olduğu belirtilmiştir (Öz, 2001). Müziğin, bireylerin duyuşsal ve devinimsel davranışlarındaki pozitif etkisinin yanında bilişsel öğrenmelerine de büyük ölçüde etki ettiği bu alanda gerçekleştirilen çalışmaların diğer bir sonucudur (Şendurur ve Akgül Barış, 2002).

İlköğretimde çocukların gelişiminde önemli bir yere sahip olan müzik eğitiminin öğrenciye istenilen seviyede verilebilmesi için, sınıf eğitimi anabilim dallarında yetiştirilen sınıf öğretmeni adaylarının yeterli müzik bilgisi ve donanımına sahip olarak mezun olmaları çok önemlidir. Gerçekleştirilen eğitimin istenilen düzeye ulaşması için en önemli araç öğretmenin kendisidir (Yalın, Hedges ve Özdemir, 1996).

İlkokul döneminde çocukların psikolojik ve sosyal gelişimlerinin sağlıklı oluşmasının ilk etkenlerinden biri sınıf öğretmenidir. Sınıf öğretmenlerinin meslek yaşantılarına akademik ve sosyal seviyelerinin en üstünde başlamaları çok önemlidir (Arapgirlioğlu ve Karagöz, 2010). İlköğretim okullarında dördüncü sınıfa kadar birçok alan dersine sınıf öğretmeni girmektedir. Sınıf öğretmenleri akademik (bilişsel) alanda tanımlanabilecek derslerde yeterli bilgi ve donanıma sahip meslek yaşantılarına başlarken, devinimsel alanda tanımlanabilecek derslerde (müzik, resim, beden eğitimi) aynı bilgi, beceri ve donanıma sahip olmadıkları için, bu derslerin işlenişlerinde sıkıntılar yaşanmaktadır (Kocabaş, 2000). Bu sebeple bu alanlara yönelik üniversitelerde verilen eğitimlere daha fazla ağırlık verilmeli ve ders içeriklerinde revizelere gidilmelidir. Üniversitelerde yürütülmekte olan müzik eğitimi programlarında müzik derslerinin ders saatlerinde azaltılmaya gidilmesi, sınıf öğretmenlerinin devinimsel alanlarının geliştirilmesini zorunlu kılmıştır (Küçüköncü, 2006).

Ana hedefi ve görevi ilköğretim öğrencilerinde, Milli Eğitimin amaçları doğrultusunda istendik davranışlar oluşturma ve geliştirme sürecinde akademik alan bilgisine, formasyon bilgisine ve sosyal beceri düzeyi üst düzey olması beklenen sınıf öğretmenleri ilköğretim çağındaki öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve devinimsel anlamda bir bütün halindeki gelişimlerinden sorumludur. Bu sebeple İlköğretim Öğretmenlerinin, öğretmenlik yapmaya hevesli, belirli bir zekâ testinden geçmiş, devinimsel alanlarda yetenekli, kişilik gelişimini tamamlamış kişiler arasından seçilmesi hususunda fikirler öne sürülmüştür (Kocabaş, 2000).

Bu sebeplerle ilköğretim sınıf öğretmenlerinin, öğrencilere akademik olarak vermeleri gereken müzik eğitimlerini aktarabilecek ölçüde müzikal bilgiye sahip olmaları ve gerekli koşullarda öğretilecek şarkıları çalma ve söyleme becerisine sahip olmaları gerekmektedir (Kurtuldu, 2009). Müzik derslerinde kullanılacak müzik öğretimi yöntem ve tekniklerine hâkim ve gerçekleştirilmesi gereken müzikal etkinlikleri yapabilecek potansiyele sahip olarak meslek yaşantılarına başlamalıdır. Dolayısı ile tüm bu bilgi, beceri ve akademik altyapıya sahip olması beklenen sınıf öğretmenlerine bu yetileri verecek olan müzik öğretimi dersi yukarıda belirtilen beklentiler doğrultusunda planlanmalıdır (Kılıç, 2007). Sınıf öğretmenin müzikal alt yapısı, müzik becerisi ve müzikal yeteneği derslerinin işleniş ve planlanmasında etkili olmaktadır. Fakat mezun edilen tüm sınıf öğretmeni adaylarına, ilköğretim müzik derslerini yürütebilecekleri yöntem, yaklaşım ve donanımlar öğretildiği koşulda, müzikal yeteneği olmayan sınıf öğretmeni tarafından da dersin gerektiği şekilde işlenmesi sağlanabilir (Kurtuldu, 2009).

1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmada; eğitim fakültelerinde bulunan sınıf eğitimi ana bilim dalında müzik öğretimi dersini yürüten öğretim elemanlarının dersin içerik ve uygulamasına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Sınıf eğitimi anabilim dalında müzik öğretimi dersini yürüten öğretim elemanlarının ders içeriğini YÖK'ün hazırladığı içeriğe göre işleme durumlarına yönelik görüşleri nelerdir?
2. Sınıf eğitimi anabilim dalında müzik öğretimi dersini yürüten öğretim elemanlarının dersin içeriğini Millî Eğitim Bakanlığı ilköğretim müzik dersi öğretim programına uygun bir şekilde işleme konusundaki görüşleri nelerdir?
3. Öğretim elemanlarının ilköğretim müzik derslerini sınıf öğretmenlerinin yürütmesine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Öğretim elemanlarının sınıf eğitimi anabilim dalındaki müzik öğretimi dersinin daha etkili yürütülmesine ilişkin önerileri nelerdir?

2018 yılında sınıf öğretmenliği lisans öğretim programı revize edildikten sonra müzik dersine ait ders saatlerinin azaltıldığı müzikle ilgili derslerin bazılarının programdan kaldırılarak 2 saat müzik öğretimi dersi konduğu görülmektedir (YÖK, 2018). İlgili alan yazın incelendiğinde sınıf öğretmenliği bölümlerinde yürütülen müzik öğretimi dersinin uygulama ve içeriğine ilişkin bir araştırma konusuna rastlanmamış olması, yapılan çoğu çalışmaların da daha çok ölçek geliştirme, sınıf öğretmenliği öğrencilerinin öz yeterliliklerinin değerlendirilmesi ve sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerinin incelenmesi gibi konulara değindiği görülmektedir (Korkut ve Babaoğlu, 2012; Şeker ve Saygı, 2013). Sınıf öğretmenliği bölümlerinde müzik eğitimi dersleri ne kadar iyi olursa, sınıf öğretmenlerinin de yetiştirdikleri öğrencilerin müzikal becerileri o doğrultuda iyi olacaktır. Fakat Sınıf öğretmenliği programında yer alan müzik öğretimi ile ilgili öğretim elemanlarının görüşlerinin alındığı, çalışmaya rastlanmamıştır. Bu gerekçelerle bu çalışma, müzik öğretimi ders içeriğine ilişkin belirlenen konulara vurgu yapması açısından, şu an ki mevcut durumu ortaya koyması açısından ve bu alanda çalışmak isteyen araştırmacılara ışık tutması açısından önemlidir.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde tasarlanmış ve yürütülmüştür. Nitel araştırmayı Yıldırım ve Şimşek, "gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma" şeklinde tanımlamaktadır (2008, s. 39). Diğer bir deyişle bütünsel bakış açısı ile ele alınarak konular arasında problem geçişlerini

sağlamak, yorumlamak ve incelemek için uygulanan bir yöntemdir (Holloway ve Wheeler, 1996). Araştırma yapılan konu ve durum katılımcının kendi hür iradesiyle düşüncelerini yansıttığı, anlamlandırdığı ve yorumladığı düşüncelerinden ibarettir (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu ve Yıldırım, 2007). Çalışma nitel araştırma yaklaşımı içerisinde durum çalışması yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. “Durum çalışması tek bir durum ya da olayın derinlemesine incelendiği, verilerin sistematik bir şekilde toplandığı ve gerçek ortamda neler olduğuna bakıldığı bir yöntemdir” (Subaşı ve Okumuş, 2017, s.420). Bu çalışmada sınıf eğitimi anabilim dalında müzik öğretimi derslerini yürüten öğretim elemanlarının görüşleri ve düşünceleri kendi deneyimleri üzerinden derinlemesine ve bütüncül bir bakış açısıyla incelenmeye çalışıldığından, nitel araştırma yaklaşımı içerisindeki durum çalışması yöntemi benimsenmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu farklı üniversitelerden, sınıf eğitimi anabilim dalında, müzik öğretimi dersine giren 10 öğretim elemanı oluşturmaktadır. Uygun örnekleme yöntemiyle seçilen katılımcılara ait demografik bilgiler aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Tablo 1. Çalışma grubuna ait demografik bilgiler

Katılımcılar	Cinsiyet	Mezun Olunan Lisans Programı	Unvanı	Hizmet Yılı	Kurumda Ki Çalışma Süresi	MEB’de Çalışma	Ana Çalgı	Farklı Çalgı	Öğrencilere Enstrüman Öğretme	Hizmet İçi Eğitim, Seminer Kursu Katılım
ÖE1	K	Müzik Eğitimi Bölümü	Öğr. Gör.	18	14	4	Keman	Gitar Ukulele	Ukulele	Hayır
ÖE2	E	Müzik Eğitimi Bölümü	Öğr. Gör.	19	7	19	Bağlama	Piyano Org	Hayır	Evet
ÖE3	K	Müzik Eğitimi Bölümü	Dr. Öğr. Üyesi	29	17	Yok	Viyolonsel	Yok	Hayır	Evet
ÖE4	E	GSF Müzik Bilimleri Bölümü	Öğr. Gör.	11	8	2	Viyolonsel	Bağlama Ney Ud	Blok Flüt Melodika	Evet
ÖE5	E	Müzik Eğitimi Bölümü	Öğr. Gör.	32	22	10	Keman	Piyano Bağlama	Hayır	Hayır
ÖE6	K	Müzik Eğitimi Bölümü	Doç. Dr.	20	16	4	Keman	Metalofon Ksilofon	Hayır	Evet
ÖE7	E	Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı	Öğr. Gör.	24	18	Yok	Ritim Çalgıları	Yok	Ritim Çalgıları	Hayır
ÖE8	K	Müzik Eğitimi Bölümü	Öğr. Gör.	31	31	Yok	Keman	Piyano Bağlama Blok Flüt	Hayır	Hayır
ÖE9	E	Müzik Eğitimi Bölümü	Öğr. Gör.	24	22	2	Bağlama	Akordeon	Melodika	Hayır
ÖE10	K	Müzik Eğitimi Bölümü	Öğr. Gör.	31	19	9	Yan Flüt	Piyano Mandolin	Blok Flüt	Hayır

Tablo 1’de de görüldüğü üzere katılımcı Öğretim elemanlarının beşi kadın beşi erkektir. Bu katılımcılardan sekizi Müzik Eğitimi Bölümü, biri GSF Müzik Bilimleri Bölümü, biri de Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı mezunudur. Hizmet yılları 11-32 yıl aralığında, kurumdaki çalışma süreleri ise 7-32 yıl aralığında olduğu görülmektedir. Katılımcıların üçü Millî Eğitim Bakanlığına (MEB) bağlı kurumlarda çalışmamış olup yedisinin MEB’de çalışma yılları 2-19 aralığındadır. Öğretim elemanları lisans eğitimleri sırasında keman (4 kişi), Bağlama (2 kişi), Viyolonsel (2 kişi), Yan Flüt (1 kişi) ve Ritim çalgıları (1 kişi) ana çalgı eğitimi almışlardır.

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının tamamı sınıf öğretmenli anabilim dallarında yürütülen müzik öğretimi ders saatlerinin yetersiz olduğunu vurgulamışlardır.

2.3. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması araştırmacılar tarafından geliştirilen, yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşmelerle elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formları genel anlamda araştırma konularının detaylı incelenerek katılımcıların yalın ve hür iradelerine dayalı beyanlarının dikte edilmesi ile birçok araştırmacı tarafından tercih edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu bağlamda araştırmaya katılanların görüşlerini yalın bir şekilde dile getirmeleri için gönüllülük esasına göre süre sınırlaması olmadan rahat bir ortamda ses kayıt cihazıyla kendilerini ifade etmeleri sağlanmıştır. Görüşme formu; literatür araştırması neticesinde, üç uzman görüşü alınarak düzenlemeler yapılmış, akabinde pilot çalışma uygulanmış ve tekrar düzenlemeye gidilerek on beş sorudan on tanesinin demografik bilgi, geriye kalan beş tanesinin de konuya ilişkin sorulardan oluşması ile son halini almıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde, içerik analizinden yararlanılmıştır. İçerik analiz tekniğinde elde edilen verileri açıklamak için çeşitli kavram ve ilişkilere ulaşmak gerekmektedir. Betimsel analiz tekniğinde özetlenip yorumlanan verilerin, içerik analizleri ile işlenip yeni bulguların elde edilmesi sağlanır. İçerik analizinde asıl yapılmak istenen benzer verilerin ve temaların bir çerçevede toplanarak araştırmacıların anlayabilecekleri şekilde düzenlenerek yorumlanması sağlamaktır (Neuman, 2011; Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Yapılan araştırmalar sonrasında belirlenen problem ve çözümüne yönelik sonuçları daha doğru tespit edeceği bakımından gerçekleştirilen bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Literatür araştırması sonrasında mevcut sorunu ortaya koyabilecek sorular oluşturulmuş, üç uzman görüşüne başvurulmuş, tekrar düzenlenerek son halini almıştır. Görüşmeler sonrası kayıt altına alınan veriler dikte edilerek bilgisayara kayıt edilmiş, ham veriler incelenerek, benzerlikler ve farklılıklar belirlenmiş, buradaki benzerliklerden yola çıkılarak kategoriler oluşturulup bunlar tablolar halinde sunulmuştur. Tablodaki bulgular katılımcılarla yapılan görüşmelerdeki konuşmalardan doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Doğrudan alıntılarda öğretim elemanlarının görüşleri ÖE1, ÖE2, ÖE3...kısaltmasıyla verilmiştir.

2.5. Geçerlik-Güvenirlilik

Nitel araştırmaların güvenirlik ve geçerliğini artırmada Guba ve Lincoln'e (1982) göre uzun süreli etkileşim, derin odaklı veri toplama, çeşitleme, uzman incelemesi ve uzman teyidi nitel çalışmaların iç geçerliğini arttırmak için önemlidir. Bu nedenle çalışmanın geçerlik ve güvenirliğinin artırılması amaca ile aşağıdaki tabloda yer alan basamaklar gerçekleştirilmiştir:

Tablo 2. Geçerlik ve güvenilirlik artırmak için yapılan çalışmalar

Geçerlik	
İç Geçerlik	Üç alan ve bir ölçme uzmanlarının görüşlerinin alındı
	Dikte edilen görüşme metinleri katılımcılara gönderilerek düzeltmek ve eklemek istedikleri görüşlerinin teyitleri sağlandı
Geçerlik	Katılımcılarla görüşmeler yaklaşık 20-30 dakika sürdü ve uzun süreli etkileşim sağlandı
	Katılımcı konuşmalarından doğrudan alıntılar yapılarak oluşturulan tablolar desteklendi
Dış Geçerlik	Araştırma modeli
	Çalışma grubu
	Veri toplama araçları
	Verilerin toplanması
	Verilerin analizi
Güvenirlik	Bulguların nasıl düzenlendiği betimlendi
	Görüşmeler kayıt altına alınarak veri kaybının önlenmesi sağlandı
	Öznel yorumlar bulgulara karıştırılmadan aktarıldı
	Sonuç kısmında veriler uygun şekilde tartışıldı
Dış Güvenirlik	Elde edilen verilerin birbiri ile tutarlılığı kontrol edildi

3. Bulgular

Bu bölümde sınıf eğitimi ana bilim dallarında müzik öğretimi dersini yürüten öğretim elemanlarının dersin içerik ve uygulamasına ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

3.1. Katılımcıların Müzik Öğretimi Dersinin İşlenişinde YÖK'ün İçeriğine Uyuma Durumuna Yönelik Görüşleri

Öğretim elemanlarının YÖK'ün hazırlamış olduğu müzik öğretimi ders içeriğinden haberdar olup olmadıkları ve bu içeriği kullanıp kullanmadıkları sorulduğunda bir öğretim elemanı dışında dokuzunun içerikten haberdar olduğu ancak iki öğretim elemanın kısmen içeriğe bağlı kalarak ders işlediği diğerlerinin ise kendi hazırladıkları içeriğe yönelik ders işledikleri tespit edilmiştir. Neden farklı bir içerik kullandıkları sorulduğunda da Tablo 3'te belirtilen sebepleri ifade etmişlerdir.

Tablo 3. Öğretim elemanlarının farklı bir içerik kullanma sebepleri

Sebepler	Öğretim Elemanları
Ders saatinin yetersizliği	ÖE1, ÖE2, ÖE3, ÖE4, ÖE5, ÖE6, ÖE7, ÖE8, ÖE9, ÖE10
Öğretmen adaylarının müziksel yetenek ve bilgi (hazır bulunuşluk) düzeylerinin düşüklüğü	ÖE1, ÖE4, ÖE5, ÖE6, ÖE7, ÖE9
İleride sınıf öğretmeninin ihtiyaç duymayacağı detaylı bilgi olması	ÖE5, ÖE7, ÖE10
Mekân ve materyal eksikliği	ÖE3, ÖE5, ÖE7
İçerik yoğun	ÖE3, ÖE5, ÖE10
Öğretmen adaylarının müzik dersine karşı ilgi ve motivasyon düşüklüğü	ÖE6, ÖE8
Öğretmen adaylarının ön yargılarının derse katılımı etkilemesi	ÖE4, ÖE7

Tablo 3'te görüldüğü gibi öğretim elemanlarının farklı bir içerik kullanma sebeplerine yönelik görüşleri altı kategoride toplanmıştır. Öğretim elemanlarının tamamı ders saatinin yetersiz olduğunu söylemişlerdir. Konuya ilişkin ÖE1 "Zaman yeterli olmadığı için kısa zamanda faydalı olabilecek bilgileri vermeye çalışıyorum. Bu da maalesef YÖK'ün tanımladığı içerikle mümkün değil" görüşünü savunurken buna ek olarak Ö2 "Zaman yeterli olmadığı için kendim basite indirgeyerek çalışmalar yapıyorum." ÖE5 "İki saatte teorik ve uygulamalı yapmak mümkün olmuyor. Zaman yetmediği için içeriği tam uygulayamıyoruz." ÖE7 ise "Burada biz iki saatlik ders yapıyoruz ve onlar da dönemlik dersler oluyor, müzik bilgileri zayıf kalıyor. Örneğin; Bir Orff etkinliğini bile tam anlamıyla verebilmeniz için en az üç haftaya ihtiyacınız oluyor, üç etkinlik yaptırmak isterseniz dokuz hafta ciddi bir zaman alıyor, o zaman diğer vermek istedikleriniz için zaman kalmıyor ver her şey eksik oluyor. Müzik öğretimi sadece dördüncü sınıfta yapılabilecek bir eğitim değil." ÖE9 "... zaten ders saati olarak yeterli değil o

yüzden sınırlı sayıda şeyler yapabiliyoruz. Örneğin bir sınıf öğretmenin meslek yaşantısı boyunca anlatacağı müzik dersinin içeriğini ona sadece dördüncü sınıfta bir dönem ve üç saatte veremezsiniz. Bu sınıf öğretmenleri mesleğe başladıklarında müzikle ilgili seminer ya da kurslara gitmediklerine göre sadece üniversitede öğrendikleri ile meslek yaşantılarını sürdürüyorlar. Bu onların öğrencilerine yapılan bir haksızlık.” şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Öğretim elemanlarından beşi öğretmen adaylarının müziksel yetenek ve bilgi (hazır bulunuşluk) düzeylerinin düşük olduğunu bu nedenle YÖK’ün içeriğinin uygulanamayacağını ifade ederek konuya yönelik görüşlerini şöyle belirtmişlerdir. ÖE1 “*Sınıf öğretmenliğindeki öğrencilerin müzikal bilgileri yok temelde hiçbir bilgiye sahip değiller. En basit nota değerlerini bile bilmiyorlar. Nota eğitimlerine birlik nota, ikilik nota gibi en temelden başlamak zorunda kalıyorum. Buda çok büyük bir zaman kaybı demek.*” ÖE4 ise “*Müfredat yazımsal olarak uyuyor gözüküyor ama orada temel, öğretmen adayı olan öğrencide bitiyor. Bu kişilerin müzik eğitimi verebilecek potansiyelde olmaları gerekiyor ki çoğu böyle değil*” ÖE5’de “*Çocukların müzik altyapılarının eksik oluşundan dolayı kendi içeriklerimi en yararlı işleyecekleri hale sokup uyguluyorum.*” ÖE7’de “*Ortaokul ve lisedeki müzik bilgisi düzeyleri zayıf olduğu için üniversiteye geldiklerinde müzikal mesleki anlamda bilgiye çok fazla erişmek istemiyorlar, dolayısıyla da zayıf kalıyorlar. Burada biz iki saatlik ders yapıyoruz ve onlar da dönemlik dersler oluyor... Zayıf kalıyor müzik öğretimi ders saatini de yükseltmiş olsanız alt yapısı zayıf olduğu için sıkıntı oluyor.*”

Öğretim elemanlarından üçü kendi içeriklerini hazırlama sebeplerinden birinin de YÖK’ün içeriğinin ileride sınıf öğretmenin ihtiyaç duymayacağı detaylı bilgi ile dolu olması olarak belirtmiştir. Örneğin; ÖE5 “*YÖK ün hazırladığında gerekli olanları kullanıyorum... Çok fazla öğrencinin işine yaramayacak detaylı bilgiler verilmesi isteniyor*” ÖE7 “*Bir müzik öğretmeni yetiştiriyormuşçasına çok fazla müzikal detay ve bilgi verilmesi isteniyor*” görüşünü savunmuştur.

Öğretim elemanlarından üçü mekân ve materyal eksikliğinden kaynaklı kendilerinin hazırladıkları içeriklerini kullandıklarını belirterek bunun sebebinin şu sözlerle ifade etmişlerdir. ÖE3 “*...Amfi de ders işliyorum dans içeriklerini uygulayamıyorum.*” ÖE5 “*orada çocuk çalgı çalar diyor, ritim çalgılarıyla eşlik tutar, müzik sınıfımız bile yok orada istenilen şeyler ne yer açısından ne de zaman açısından mümkün değil.*” ÖE7 “*...fiziki sıkıntılarımız olduğundan dolayı da derslerde bazen verimli geçemiyor.*”

Öğretim elemanlarından üçü içeriğin yoğun olduğunu, gereğinden fazla bilgi içerdiğini dile getirmişlerdir. Örneğin ÖE3 “*Verilmesi istenen kazanımlar çok fazla. İçerik çok yoğun*” ÖE10 “*içerik fazla, temel eğitimler verebilecekken yan kazanımları da isteniyor. Müzik öğretimi dersinin sadece dördüncü sınıfta olduğunu düşünürsek içeriğin biraz daha azaltılması gerektiğini düşünüyorum.*” şeklinde görüşünü ifade ederken,

Öğretim elemanlarından ikisi öğretmen adaylarının müzik dersine karşı ilgi ve motivasyon düşüklüğüne değinerek bu görüşlerini ÖE6 “*YÖK ün hazırlamış olduğu içeriği uygulamak mümkün değil hem zaman açısından hem de karşıımızdaki öğrenci profili açısından. Yetenekleri olmadığını düşündükleri için müzik dersine karşı ilgi ve motivasyonları düşük.*” şeklinde ifade etmişlerdir. Buna ek olarak ÖE8 “*Müzik dersine karşı ilgili değiller bu da motivasyonlarını düşürüyor. Ben de dersi sevsin dersi mutlaka işlesin diye öğrenciye kendi içeriklerimizle yaklaşımlarda bulunuyoruz.*” sözleriyle savunmuşlardır.

Öğretim elemanlarından ikisi de öğretmen adaylarının ön yargılarının derse katılımı olumsuz etkilemesi demiştir ve ÖE4 “*Ön yargı ile geliyorlar onu kırmak lazım. Herkesi açmak zor oluyor. Derslerde çok çekiniyorlar. Zaman çok kısıtlı o yüzden çok zor. Öğrencilerin cesaretini arttırmak gerekiyor.*” derken ÖE7 “*Birçok ilden kültürden öğrenci geliyor müziğe ve müzik dersine karşı önyargılılar ve bunu kırmak gerekiyor.*” yorumunda bulunmuşlardır.

Tablo 4. Ders saatinin yetersizliği

Öneriler	Öğretim Elemanları
4 yılda her dönemde	ÖE1, ÖE2, ÖE4, ÖE5, ÖE7, ÖE8, ÖE10
3 ve 4. Sınıfta her dönemde	ÖE3, ÖE6, ÖE9

Tablo 4'ye göre öğretim elemanlarının ders saati yetersizliği görüşleri incelendiğinde on öğretim elemanın da sınıf öğretmenliği müzik öğretimi ders saatinin yeterli olmadığı görüşünde birleşmişlerdir. Bu sonuca istinaden, öğretim elemanlarına Sınıf öğretmenliği programında farklı yıl ve dönemlerde de müzik dersi olmalı mı? Sorusu yöneltilmiş ve Öğretim elemanlarından yedisinin, 4 yılda her dönemde olması gerektiği, üçünün, 3 ve 4. Sınıfta her dönem olması gerektiği görüşlerini savunmuşlardır. Yapılan çalışmaya ilişkin öğretim elemanlarının bu alt probleme ilişkin görüşlerini içeren doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir.

Dört yılda her dönem müzik öğretimi eğitimi dersi olması gerektiğini savunan öğretim elemanları, bu görüşlerini şu sözleri ile ifade etmişlerdir. ÖE1 “Birinci sınıftan itibaren her dönem olmalı ikişer saat o zaman YÖK’ün de bizden istediklerini yapabiliriz. Müzik eğitimi sadece dördüncü sınıfta iki saatle yapılabilecek bir eğitim değil. Sonuçta bunlar sınıf öğretmenliği okuyan öğrenciler. Müzik öğretmenliği öğrencileri için bile yetersiz bu saatler. Bu öğrenciler arasında müziğe yeteneği olmadığını düşünen bir sürü kişi var. Bir kere bu yanlıgıyı ortadan kaldırmak bile zaman alıyor.” Buna ek olarak ÖE5 “Tabii ki yeterli değil. Elbette olmalı, her dönemde iki saat mutlaka olmalı. Birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar müzik eğitimi sınıf öğretmenliği bölümü dahi olsa bir senede anlatılabilecek uygulanabilecek bir ders değil. Uygulama olarak kendi sınıfımız bile yok. Amfi de ders işliyoruz. Ortam ve zaman sıkıntısından dolayı vermek istediklerimizi tam olarak veremiyoruz.”

Üçüncü ve dördüncü sınıfta her dönem müzik öğretimi dersi olması gerektiği görüşünün savunan öğretim elemanları ise şu sözleri dile getirmişlerdir. ÖE6 “... gönül ders saatleri daha fazla olsun ister ama en minimal düzeyde üçüncü ve dördüncü sınıfların her döneminde olmalı. O zaman biraz da olsun sınıf öğretmeni adaylarının derslerinde kullanabilecekleri müzik eğitimi vermiş oluruz.” ÖE9 “Üçüncü sınıftan itibaren her dönem olmalı üçer saat o zaman verilmek isteneni yapabiliriz.”

3.2. Katılımcıların Müzik Öğretim Dersinin İlkokul Müzik Öğretim Programına Uygunluğu Hakkındaki Görüşleri

Öğretim elemanlarına ilkökul müzik dersi öğretim programından haberdar olup olmadıkları sorulduğunda öğretim elemanlarının tamamı ilkökul müzik öğretim programından haberdar oldukları görüşünü bildirmiştir. Akabinde öğretim elemanlarına sınıf öğretmenliği müzik öğretimi dersi içeriğinin İlkokul müzik dersi öğretim programı içeriğini destekleyip desteklemediği sorulduğunda ise ilkökul öğretim programının da sınıf öğretmenleri tarafından verilebilecek düzeyde olmadığını düşündükleri için kendi ders içeriklerini kendileri planladıkları noktasında ortak görüşte toplanmışlardır. Belirtilen görüşler neticesinde öğretim elemanlarına, sınıf öğretmenliğinde müzik öğretimi ders içeriği nasıl olmalı? Neleri içermeli? Sorusu sorulduğunda da Tablo 5’te belirtilen kendi planladıkları ders içeriklerini aşağıdaki başlıklar altında ifade etmişlerdir.

Tablo 5. Öğretim elemanlarının kendi müzik öğretimi ders içeriklerinde bulunan konulara ilişkin görüşleri

Hazırladıkları içerikte yer alan konular	Öğretim Elemanları
Müzik teorisi (Nota, Tartım, Solfej) eğitimi	ÖE1, ÖE2, ÖE4, ÖE5, ÖE6, ÖE8, ÖE9, ÖE10
Müzik öğretim yaklaşımları (Orff, Kodaly, Dalcroze)	ÖE3, ÖE6, ÖE7, ÖE8, ÖE9, ÖE10
Enstrüman öğretimi	ÖE1, ÖE4, ÖE6, ÖE8, ÖE9, ÖE10
Çocuk Şarkıları Öğretimi	ÖE1, ÖE2, ÖE8, ÖE10
Ritim Eğitimi	ÖE3, ÖE5, ÖE7, ÖE8
Micro öğretim	ÖE4, ÖE5, ÖE7

Tablo 5’de görüldüğü gibi öğretim elemanlarının kendi planladıkları içeriklere yönelik görüşleri altı kategoride toplanmıştır. Öğretim elemanlarından sekizi Müzik Teorisi (Nota, Tartım, Solfej) Eğitimi verilmesi gerektiğini söylemişlerdir. Konuya ilişkin ÖE2 “*Kendi yaptığımı söyleyeyim, işaretleri, terimleri, tanımları öğretiyorum, ses eğitimi, nota, tartım, solfej, şarkıları öğretirken bunları kullanıyoruz. Temelde müzik teorisi eğitimi önemli. Bu konuları gerçek manada öğretebilirsek zaman içerisinde sınıf öğretmeni kendini geliştirecektir.*” ÖE5 “*Müzik öğretmeni adayının, öğretmen olduğunda öğrencilerine öğreteceği etkinliklerin içerisinde geçen basit notaları okuyabilmeyi, öncesinde tartım ve solfejini yapabilmeyi öğretip bunlarla ilgili çeşitli çalışmalar yaptırıyorum.*” ÖE6 “*Ses eğitimi, nota, tartım, solfej eğitimi olmalı çünkü şarkıları öğretirken bunları kullanıyoruz. Temel müzik eğitimi konusunda bilgi sahibi olan öğrenci derslerimizin dışında karşılaştığı müzik parçalarını da öğretebilmektedir.*” demiş ve ÖE10 “*Temel müzik eğitimi olan nota eğitimleri, solfej, tartım nasıl yapılır, basit çocuk şarkılarının notalarını bilmesi gerekiyor*” yorumunda bulunmuştur.

Öğretim elemanlarından altısı Müzik öğretim yaklaşımları (Orff, Kodaly, Dalcroze) kullanılması gerektiğini vurgulamışlar ve ÖE8 “*Yeni yaklaşımlar önemli. Öğrencilerin hem dikkatini çekiyor hem de ders içerisinde çok eğleniyorlar, çocuklara Orff, Kodaly, Dalcroze yaklaşımları ile eğitimler verilmeli, Orff çalgıları yaptırılmalı.*” ÖE3 “*Yaratıcı fikirlerle yeni yaklaşımları da kullanarak bir müzik dersi yapabilecek boyuta gelmeleri gerekiyor. O yüzden Orff ve Dalcroz’un ön plana çıkması gerekiyor.*” şeklinde düşüncelerini belirtmişlerdir.

Enstrüman öğretimi noktasında da ÖE4 “*Basitte olsa en azından öğrencilerinin dikkatini çekebilecekleri boyutta enstrüman eğitim verilmeli*” ÖE8 “*... ve buna ek olarak bir de enstrüman öğretimi olmalı. Tabi ki çok ciddi bir enstrüman eğitiminden bahsetmiyorum. Öğrencilerinin ilgisini çekecek, derse ilgilerini arttırabilecek ve çocuk şarkılarını basit düzeyde çalabilecek şekilde öğretim yapıyorum.*” ÖE10 “*Basit bir çalgı öğretilmeli, çalgı öğretimine hiç yer verilmemiş, çocuk şarkılarını öğretirken ne çalacak. Birbirini desteklemiyor. Öğrenci açısından daha ilgi çekici yapılması gerekiyor.*” yorumunda bulunmuştur.

Çocuk Şarkıları Öğretimi kategorisi için ÖE1 “*Bol bol çocuk şarkıları öğretmeye çalışıyorum.*” ÖE2 “*çocuk şarkıları, oyunlar, müzikler, etkinlikler, tasarlayıp onları söyleyip oynatıp çeşitli çalışmalar yaptırıyorum. Çünkü Çocuk şarkıları çocukların eğitiminde önemli bir yere sahip. Çocuklara verilmek istenen kazanımlar ve davranışlar çocuk şarkıları aracılığı ile verilebilir. Sınıf öğretmeni adaylarına ne kadar çok çocuk şarkısı öğretirsek, derslerinin o kadar verimli geçmesine yardımcı oluruz.*” ÖE8 “*Müzik eğitimi dersinde çocuk şarkıları üzerine duruyorum, çocuk şarkılarını söylemeyi çok seviyorlar*” yorumlarında bulunmuşlardır.

Ritim Eğitimi ile ilgili ÖE5 “*Ritim eğitimleri veriyorum, özellikle beden ritim eğitimlerinde kendi bedenlerini kullanmak omlara çok eğlenceli geliyor.*” derken ÖE7 “*Ritim çalışmaları yaptırıyorum, çünkü dikkatlerini toplamaya yardımcı oluyor. Ritim eğitimi derse karşı motivelerini arttırıyor. Ritim çalışmaları ile yaratıcı yönlerini keşfetmeleri, zihinsel olarak rahatlamaları ve sosyalleşmeleri mümkün oluyor.*” demişlerdir.

Mikro Öğretim (Aktif, Uygulanmalı Öğretim) kategorisinde de ÖE4 “*Mikro öğretim müzik eğitimi dersinde uygulanması gereken bir eğitim modeli. Öğrencilerde sürecin içinde olmaktan keyif alıyorlar. Nota kartlarım var, çalgı kartları onlarla oyunlar oynatarak öğretim yapıyorum. Dersin içerisinde hareketli ve aktif olmayı seviyorlar.*” demiş ve ek olarak ÖE5’de “*Yeni dağarcıklarla yeni oyunlaşmalarla yeni tasarımlarla etkinlikler oluşturuyorum. Ders içerisinde aktif, uygulayarak ve yaparak yaşayarak öğrenmeleri çok önemli.*” yorumunda bulunmuşlardır.

3.3. Öğretim Elemanlarının İlkokulda Müzik Derslerini Sınıf Öğretmenlerinin Yürütmesine İlişkin Görüşleri

Çalışmaya katılan öğretim elemanlarına; sınıf öğretmenlerinin, ilkokul müzik ders içeriğini yürütebilecek yeterliğe sahip olup olmadıkları sorulduğunda ÖE2, ÖE3 ve ÖE8’in

müzik ders içeriğini yürütebilecek yeterliğe sahip olduklarını belirtirken ÖE1, ÖE4, ÖE5, ÖE6, ÖE7, ÖE9, ÖE10'un ise müzik ders içeriğini yürütebilecek yeterliğe sahip olmadıklarını dile getirmişlerdir. Neden bu yeterliliğe sahip olmadıkları sorulduğunda ise Tablo 6'da belirtilen sebepleri sıralamışlardır.

Tablo 6. Sınıf öğretmenlerinin müzik ders içeriğini yürütebilecek yeterliğe sahip olamama sebepleri

Sebepler	Öğretim Elemanları
Müzik ders saatinin azlığı	ÖE1, ÖE2, ÖE4, ÖE5, ÖE6, ÖE7, ÖE8, ÖE10
Müzikle ilgili, bilgi, beceri ve donanım eksikliği	ÖE1, ÖE3, ÖE4, ÖE6, ÖE7, ÖE8, ÖE10,
Müzikal yeteneklerinin olmaması	ÖE2, ÖE3, ÖE5, ÖE7, ÖE8, ÖE10,
Müziğe ilişkin önyargılar (Kültür, inanç ve yetiştirilme)	ÖE4, ÖE6, ÖE7, ÖE8, ÖE9,
Lisans müzik eğitimlerinin yetersizliği	ÖE2, ÖE5, ÖE6, ÖE9, ÖE10,
Lisans öğrenci seçiminin yanlış olması (yetenek sınavının olmaması)	ÖE1, ÖE3, ÖE7, ÖE9,

Tablo 6'da görüldüğü gibi Öğretim elemanlarının sınıf öğretmenlerinin müzik ders içeriğini yürütebilecek yeterliğe neden sahip olamadıklarına yönelik sebeplerine yönelik görüşleri altı kategoride toplanmıştır. Öğretim elemanlarından sekizi ders saatinin az olmasından kaynaklı gerekli eğitimin verilememesi yorumunda bulunmuşlardır. Konuya ilişkin ÖE1 "...dersin süresi de kısıtlı olduğu için istenilen bilgileri veremiyoruz." ÖE2 "...süre çok az sadece dördüncü sınıfın ilk döneminde ve üç saatte sadece istenileni değil kendi istediklerinizi de vermezsiniz ki bizlerde veremiyoruz. Ya konular eksik kalıyor ya da yarım kalıyor." ÖE4 "Zaman çok kısıtlı o yüzden çok zor." ÖE5 "Bir sınıf öğretmenine; dört sene boyunca müzik dersinde öğrencilerine öğreteceği kazanımları, etkinlikleri ve uygulamaları, dördüncü sınıfın ilk döneminde ve üç saatte nasıl verebilirsiniz? Bu bir kere matematiğe bile aykırı..." ÖE7 "Önceki senelerde nispeten vermek istediklerimizi yapabildiğimiz zamana sahiptik fakat son senelerde bıraktığın bilgi paketinde vermek istediklerimizi verebilmeyi, sınıf öğretmeni adaylarının meslek yaşantılarında kullanabilecekleri temel bilgileri verebileceğimiz zamana sahip değiliz." ÖE8 "...sahip olurlar. Gerekli saat ve zaman olsa yeterli olunabilir ama bu şartlarda çok zor."

Öğretim elemanlarından yedisi öğretmen adaylarının, müzikle ilgili bilgi, beceri ve donanım eksiklikleri olduğunu bu nedenle müzik ders içeriğini yürütebilecek yeterliğe neden sahip olamadıklarını ifade ederek konuya yönelik görüşlerini şöyle belirtmişlerdir. ÖE1 "...Yeterli olduklarını düşünmüyorum. Sınıf öğretmenliğindeki öğrencilerin müzik bilgileri yok temelde hiçbir bilgiye sahip değiller..." ÖE3 "Maalesef öğrencilerimiz eğitim hayatları süresince akademik çalışıp müzik ya da sanat eğitimlerine zaman ayırmadıkları için üniversitede bu açığı kapatmak mümkün olmuyor olsa bile yarım yamalak bir şeyler ortaya çıkıyor. Bu da ister istemez öğrencinin meslek yaşantısında boy gösteriyor." ÖE4 "...müzik bilgileri çok eksik. Birçoğu da müziği radyolardan dinledikleri ile yorumluyor. En temelden yani nota eğitimi, birlik nota, ikilik nota, suslar, işaretler gibi konulardan başlamamız gerekiyor." ÖE6 sözlerine şu şekilde devam ederek "...müzik yeterlilikleri ya yok ya da çok az, temeli sağlam olmayan bir şeyi ne derece inşa edebilirsiniz." ÖE7 "Müzik alt yapıları çok eksik ya da yanlış bilgilerle geliyorlar. Bir şekilde notaları öğretiyorsunuz ama sadece bununla iş bitmiyor. Bir çocuğu çocuk şarkılarını duymamış dinlememiş bile ..." ÖE10 "İlk hafta derse başladığımda öğrencilerin müzik altyapılarını ölçüyorum neler biliyor diye bakıyorum. Dersimi ona göre planlıyorum ve her sene en temelden almak zorunda kalıyorum."

Müzikal yeteneklerinin olmamasına ilişkin düşünceleri ÖE2 "Maalesef müziği bilmeyen sevmeyen nesiller yetiştiriyoruz. Bize gelene kadar birçok kritik dönemden geçiyorlar. Üniversiteye gelmiş bir bireye ilgi alanı değilse ve yeteneği olduğunu düşünmüyorsa ne kadar bu bilgileri verebilirsiniz?" ÖE3 "... o donanıma ve beceriye sahip olmadıklarını düşünüyorlar." ÖE5 "Genelde koşullu geliyorlar zaten, müzik yeteneğim yok deyip direnç gösteriyorlar. Birde bu dirençlerini kırmak ile zaman harcıyoruz." ÖE7 "Bir çocuğu çocuk şarkılarını duymamış dinlememiş bile şimdi siz bu öğrenciye çocuk şarkılarını söyleteceksiniz,

müzikal etkinlik yaptıracaksınız, çok zor. Çünkü yetenezsiz olduklarını düşünüyorlar ve yapamadıkça bu fikirlerini daha çok açığa çıkartıyorlar.” yorumunda bulunmuştur.

Müziğe ilişki önyargılar (Kültür, inanç ve yetiştirilme) kategorisinde ÖE4 “*Sınıfın genel yapısı yaş ve kültür olarak çok farklı. Her biri başka bir ilden geliyor, içlerinde müzik günah çalmak söylemek ayıp diyen de var ...*” ÖE6 “*Evde büyüyen aktif oyun oynamadan yetişen gençler, müzik dersinde Orff etkinliği yaptırdığım zaman utanıp sıkılıyorlar yapmak istemiyorlar. Bir de buna sesimi duymasın, ayıp, günah gibi olgular eklenince müzik öğretimi yapmak çok zor oluyor.*” sözleri ile ifade etmiştir.

Lisans müzik eğitimlerinin yetersizliği konusunda ÖE1 “*Maalesef eğitim istenilen düzeyde olmadığı için sınıf öğretmenliği bölümündeki öğrencilerde bu yeterliliğe sahip olamıyorlar.*” ÖE5 “*İstenilen düzeyde eğitim verilemediği için meslek hayatlarında kendi öğrencilerinin beklenti ve yeterliliklerini karşılayamamaktadırlar. Bir sınıf öğretmenin ayrı bir görevi de öğrencisindeki sanatsal yeterliliği ortaya çıkarmaktır.*” ÖE6 “*...sınıf öğretmenin müzik derslerinin istenilen düzeyde verememesi konusunda belirttiğim alt başlıklar temel sebepler. Tüm bunlardan dolayı istenilen şekilde eğitim veremiyoruz.*” ÖE9 “*Altyapı eksikliği, beklenti ve ilgi düzeylerini farklı olması gibi birçok sebepten dolayı bu öğrencilere istenilen düzeyde eğitim verilemiyor.*” şeklinde yorumlamıştır.

Lisans öğrenci seçiminin yanlış olması (yetenek sınavının olmaması) konusunda Öğretim Elemanları, müzik yeterlilikleri ölçülmeden sınıf öğretmenliği bölümlerine alınan sınıf öğretmeni adayları ile çalışırken yaşadıkları sorunları şu sözlerle dile getirmişlerdir. Örneğin ÖE1 “*Hayır. Bununla ilgili bir kriterle alınmıyorlar. Müzikle ilgili bir özelliğe sahip olup olmaları ile ilgili bir ölçüme göre alınmıyorlar.*” ÖE3 “*... sonuçta bu öğrenciler müzik bilgilerine göre alınmıyorlar, basit düzeyde de olsa bir yetenek sınavına tabi tutulmuyorlar... Birbirinden farklı yetenek seviyesine sahip ya da bilgi düzeyine sahip öğrencilere aynı eğitimi vermeye çalışıyoruz ki bu da çok zor oluyor.*” ÖE7 “*bir sınıf öğretmeni nasıl diğer alanları da yapmak zorunda ise müzik, resim, beden eğitim gibi dersleri de bana göre yapmak zorunda, o yüzden bu alanlarda biraz dahi olsa yeterliliğe sahip olmalı. Bölümlere seçilerek alınabilirler ya da belirli müzik bilgisine sahip olması gerekliliğine dair kriterler belirlenebilir.*” ÖE9 konuya ilişkin görüşünü “*Geçmişte enstitüler, öğretmen akademileri vardı ve buraların sınıf öğretmenliği yetiştiren bölümlerine öğrenciler alınırken müzik testine tabi tutuluyorlardı. Şimdi bu uygulamayı neden yapmıyoruz. O zamandaki kalite ve eğitim düzeyinin yüksekliğini düşünün. Bunu tekrar kazanabiliriz. Her birey her alanda başarılı olamaz, bunu beklememeliyiz ama bir sınıf öğretmeni tüm bu alanlarda biraz bilgiye sahip olacaksa müzik farklı bir olgu ve bu seçilerek yapılmalı.*” şeklinde açıklamıştır.

3.4. Öğretim Elemanlarının Sınıf Eğitimi Anabilim Dalındaki Müzik Öğretimi Dersinin Daha Etkili Yürütülmesine İlişkin Önerileri

Çalışmanın son bölümünde katılımcı öğretim elemanlarına, sınıf eğitiminde müzik öğretim derslerinin daha etkili işlenmesine yönelik görüş ve düşünceleri sorulmuştur. Yarı-yapılandırılmış görüşmelerin analizinden elde edilen bulgular Tablo 7’de özetlenmektedir.

Tablo 7. Öğretim elemanlarının önerileri

Öneriler	Öğretim Elemanları
Basit düzeyde enstrüman çalma, şarkıya eşlik etme	ÖE1, ÖE2, ÖE6, ÖE9, ÖE10
Müziğin sevdirmesi	ÖE3, ÖE4, ÖE5, ÖE7, ÖE8
Müzik öğretim yaklaşımları (Orff, Kodaly, Dalcroze)	ÖE2, ÖE7, ÖE8, ÖE9,
Mikro öğretim uygulamaları	ÖE1, ÖE5
İlkokul müzik dersi kazanımlarının verilmesi	ÖE3

Tabloda görüldüğü gibi katılımcı öğretim elemanları bu konuda ilk olarak “basit düzeyde enstrüman çalma, şarkıya eşlik etme” önerisinde bulunmuşlardır. Katılımcılar konuya ilişkin aşağıdaki gibi görüşlerini ifade etmişlerdir:

ÖE1 “Eşlik öğretilmeli, ilköğretim müzik eğitiminin temelinde çocuk şarkıları vardır. Bir sınıf öğretmenin bu şarkıları öğretirken en kolay düzeyde eşlik yapabilmesi önemli. Kendisi de yaptığı bu işten zevk alır.”

ÖE2 “Tabi ki bir müzik öğretmeni gibi eşlik yapmalarını beklemiyoruz. Ama öğrencilerine bir şarkı ya da nota öğretirken eşlik yapmaları çocukların derse ilgi ve motivasyonlarını artırır.”

ÖE6 “İlkokul öğrencilerinin en sevdiği şeylerden biri şarkıları müzik eşliğinde söylemek. O yüzden sınıf öğretmenini daha verimli müzik dersi yapabilmesi için blok flüt dahi olsa elik yapabilmesi gerekiyor.”

ÖE9 “... eşlik önemli, bir şekilde zaman bulunup sınıf öğretmenliğindeki öğrencilere çalabilecekleri bir enstrümanla eşlik yapma öğretilmeli.”

ÖE10 “...sınıf öğretmenin müzik dersinde enstrüman çalması, şarkılara direk eşlik etmesi çocuğun müzik dersine ilgisinin artmasının yanı sıra geleceğini bile şekillendirebilir. Sınıf öğretmeninde enstrüman gören çocuk kendisi de öğrenmek ister hatta müzik öğretimi olmak dahi isteyebilir.”

Öğretim elemanlarının; müzik öğretimi dersi veren öğretim elemanlarının sınıf öğretmenliği bölümlerindeki öğrencileri ile müzik öğretimi derslerini daha verimli işleyebilmeleri için müziği sevdirmeleri önerisinde bulunmuşlar ve konuya yönelik görüşlerini şöyle belirtmişlerdir:

ÖE3 “... bu yüzden doğru ve kaliteli müzik dinlemeyi öğretmek, müziği sevdirmek meslek yaşantılarında uygulama ve öğretme noktasında temel oluşturduğunu düşünüyorum”

ÖE4 “Müziği sevdirebilmemiz çok önemli, bu zamana kadar sadece akademik gelişmelerine önem verilen çocuklar müziği bilmeden sevmeden bize geliyorlar, insana sevmediği bir işi öğretmez ve yaptıramazsınız. Temelde ilk yapmamız gereken müziği sevdirecek, müzik eğitimi önemini kavratmak.”

ÖE7 “Birincisi müziği sevdirenler. Biz müziği sevdiremiyoruz. Zaten ön yargı ile geliyorlar. Bu ön yargıyı kırmak lazım. Müziği sevdirelim. Elimde imkân olsa ses yarışmaları yaptırılmak çünkü öğrencilerin cesaretini arttırmak gerekiyor.”

ÖE8’de “Temel isteğim öğrenciye müzik dersi sevdirmeli. Eğer öğretmen dersi sevmezse müzik dersini işlemiyor. Öğrencilerle farklı aktiviteler yapabilirler. İlgisi alakasını arttırmak öğrenci öğretmenini seviyorsa derse ilgisi de artıyor.” şeklinde ifade etmiştir.

Müzik öğretim yaklaşımları (Orff, Kodaly, Dalcroze) ÖE2 “Çocuklar yeni yaklaşımlarla öğrenmeyi çok seviyorlar. Sınıf öğretmeni adaylarının da müzik öğretiminde uygulayabileceği en güzel yaklaşımlar Orff, Kodaly, Dalcroze... Eğlenerek, oynayarak ve doğaçlamalarla müzik eğitimi çok keyifli hale getirebilirler. Tabi bunları yapabilmeleri için bizlerin bu yöntemleri öğretmemiz gerekiyor.” ÖE7 “Farklı etkinlikler yapılabilir. Bu öğrencilerden koro oluşturup kendi sınıflarına etkinlik yaptırılabilir. Görsel ve işitsel temalar kullanılabilir. Sadece tahtaya çıktım anlattım olmamalı. Oyunlaştırınlar.” ÖE8 “Şarkı öğretiminde ve müzik aleti çalmalarında sıkıntı var ise farklı yöntemler geliştirilmeli.” şeklinde yorumlamıştır.

Mikro öğretim uygulamaları yaptırılmalı ÖE1“...uygulama yapılmalı. Örneğin, müzik dersi nasıl anlatılır, notalar nasıl öğretilir, çocuk şarkıları nasıl söylenir ve tüm bunları öğrenmeleri gibi nasıl öğreteceklerini bilmeleri için uygulayarak öğretim sağlanmalı.” ÖE1 “... bir bilgiyi öğrenmek ve onu pratiğe dökmek çok farklı eylemler. Özellikle müzik eğitimi noktasında, sıkıntı yaşanan sınıf öğretmenliği bölümlerinde uygulamaların yaptırılması çok önemli. Müzik dersleri nasıl işlenir, çocuklara nasıl anlatılır bunu ancak kendilerinin uygulaması ile gerçekleştirilir.” ÖE5 “Yaparak yaşayarak öğrenme en etkin öğrenme

yöntemlerindedir. Sınıf öğretmeni müzik derslerinde uygulayıcı konumunda olursa aktif öğrenme sağlanır hatta uyguladığımız ders içeriğinin ne derece sınıf öğretmenlerine uygun olduğunu da ölçmüş oluruz.” şeklinde görüşünü ifade ederken,

Öğretim elemanlarından biri sınıf öğretmeni adaylarına MEB’in program kazanımları verilmeli demiş ve bu görüşünü ÖE1 “*Millî Eğitim Bakanlığı’nın programını iyi incelemesi gerekiyor. Oradaki kazanımlara bakması ve o kazanımlar doğrultusunda daha çok uygulamaya dayalı, daha çok etkinlik, çocukların yaratıcılığını ortaya çıkarabilecek tasarımlarla öğretmen adaylarını yetiştirmesi gerekiyor. Bu donanımına sahip olması gerekiyor. Bizim işimiz şarkı söylemek şarkı öğretmek değil. İyi bir dinleyici olmak, Müzikteki ritmi hissedebilmek, dinlerken farklı devinimleri yapabilmek, müziği dinledikten sonra duygu düşüncelerini ifade edebilmek, grafiklerle bir müziği yorumlayabilmek bir sürü şey var onun için bunları tavsiye ediyorum. Çünkü karşımızdakiler bir müzik öğretmeni değil. Bir müzik öğretmeni yetiştirilmesine bir sınıf öğretmeni yetiştirmemize gerek yok.*” şeklinde açıklamıştır.

Tartışma

Bu çalışmada sınıf eğitimi anabilim dalında müzik öğretimi dersini veren öğretim elemanlarının dersin içeriği, uygulanışı ve etkililiği hakkındaki görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Öncelikle Küçüköncü’ye (2000) göre sınıf öğretmenliği programını kazanan öğrencilerin müzikal yeterliliklerine bakılmaması, derslerde kullanılan materyallerin ve sınıf donanımlarının yetersizliği, program içeriğinin gereken yeterlilikte olmaması, üniversitelerin müzik eğitimi bölümünün yanı sıra, konservatuvar ve güzel sanatlar fakültelerinden de mezun olan bireylerin bu programda müzik öğretimi derslerini yürütmeleri ve bu kişiler arasındaki bilgi, donanım ve yeterliklerinin farklılıkları da müzik öğretimi ders verimliliğini olumsuz yönde etkilemekte ve pek çok problemi de beraberinde getirmektedir. Ayrıca bu akademisyenlerin kullandıkları kaynakların farklı olması, müzik dersini yürütmeye uygun olmayan sınıflarda eğitim vermeye çalışmaları da diğer bir problem olarak ortaya çıkmaktadır. Elde edilen veriler gerçekleştirilen araştırmanın sonuçlarını destekler nitelikte olması bakımından çok önemlidir. Çünkü sınıf öğretmeni adaylarının müzikal yetenek ve yeterliklerinin olması, gerekli materyallerin temin edilmesi, ders içerik düzenlemesine gidilmesi müzik öğretimi dersinin istenilen düzeyde gerçekleştirilmesi için temel unsurlar arasında gözükmektedir (Küçüköncü, 2000).

Göğüş’ün (2008) “İlköğretim I. Kademe Müzik Eğitiminde Öğretmenin Etkinliği” çalışmasında Bursa merkez ve ilçelerindeki ilköğretim okullarında görev yapan sınıf ve müzik öğretmenlerinin ilköğretim müzik etkinlik düzeyleri incelenmiştir. Gerçekleştirilen araştırmada görüş bildiren sınıf öğretmenlerinin yarıya yakını (%46) müzik derslerinin verimli yürütülemediğini, geri kalan kısım da (%46) “kısmen” verim alabildiklerini ifade etmişlerdir. 4 ve 5. sınıf müzik derslerine giren müzik öğretmenlerinden yarısı “kısmen” verim alabildiklerini söylemişlerdir. Görüşlerine başvuru sınıf ve müzik öğretmenleri bu durumun nedenini sınıf öğretmenlerinin müzik altyapılarının eksik olduğu ve bunu giderici eğitim alamadıkları, müzikal yeterliliğe ve belli bir birikime sahip olmadan mezun olup öğretmenliğe başlamaları olarak ifade etmişlerdir. İlköğretimde yürütülen müzik derslerinin verimli olabilmesi için ve uygulama aşamalarında müzik öğretmenlerinden yardım alabilmeleri hatta bazı sınıf içi uygulamaları sınıf öğretmenin yerine müzik öğretmenlerinin uygulaması ile mümkün olabileceğini savunmuşlardır. Buradan yola çıkarak, gerçekleştirilen bu araştırma içerisinde görüşlerine başvuru sınıf öğretmenlerinin sınıf öğretmenlerinin müzik dersini yürütemeyecekleri görüşlerini savunurken, müzik bilgisi eksikliği ve yeteneklerinin olmamasına ilişkin düşüncelerini desteklemektedir (Kocabaş, 2000).

Göğüş (2008)’e göre ilköğretimde birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar, müzik derslerine sınıf öğretmeni girmektedir. Sınıf eğitimi anabilim dallarında dört yıl boyunca öğretim gören sınıf öğretmeni adayları birçok dersin uygulamasına ilişkin alan eğitimleri alırlar (matematik, Türkçe, sosyal vb.) ve bu dersleri yürütebilecek yeterliliğe sahip olurlar. Fakat

müzik özel yeteneklerine bakılmaksızın bölümlere alınan sınıf öğretmenleri, müzik alan eğitimi alsalar dahi müzik derslerini uygulama ve etkinlik uygulamada yeterli olamamaktadırlar. Çocukların müzikal gelişimlerine katkı sağlayamamaktadırlar (Göğüş, 2008). İlköğretim müzik derslerinde eğitim verecek sınıf öğretmenin öğrencilerine aktarabilecek kadar müzik eğitimi yeterliliğine sahip olması ve uygulayabilmesi kadar da bu alana ilgi duyması, müzik derslerini severek yapması da önem taşımaktadır (Kocamanoğlu, 2019).

Göğüş (2008) yaptığı araştırmada; müzik derslerindeki eğitimin nasıl daha verimli olması gerektiğini öğretmenlere sormuş ve sınıf öğretmenlerinin % 25,5'i şarkı öğretiminde basit düzeyde de olsa eşlik yapabilecekleri bir enstrüman eğitimi almaları gerektiğini, sınıfta kullanılacak bir enstrüman öğretilmesi gerektiğini, % 51'i sınıf eğitim anabilim dalı eğitim verilen binalarda müzik sınıflarının olması ve derslerde kullanabilecekleri materyallerin olması gerekliliğini, % 40'ı müzik öğretimi ders saatlerinin yetersiz olduğunu vurgulamışlardır. Sınıf öğretmeni adaylarının bu koşullarda aldığı müzik eğitimleri ile meslek hayatına başladıklarında müzik derslerinde enstrüman kullanmasının ve çeşitli müzik öğretimi yaklaşımları kullanmasının (Orff, Kodaly, Dalcroze) verimi artıracağı görüşünü savunmuşlardır. Buradan yola çıkarak, araştırmacı tarafından gerçekleştirilen bu çalışmada, öğretim elemanlarının müzik öğretimi dersi veren öğretim elemanlarına önerilerinde elde edilen verilerde aynı sonuçları desteklediği tespit edilmiştir.

Kocamanoğlu'nun (2019) "Sınıf öğretmenlerinin müzik eğitimi yeterliği" başlıklı yüksek lisans tezinde; sınıf öğretmenlerinin üniversitelerinde aldıkları müzik eğitimlerinde, müzikal bilgilerinin düşük ve orta seviyeye yakın olduğu, tartım ve solfej okuma, notaların süre değerlerini bilme konusunda da orta seviyede bilgi becerisine sahip oldukları sonuçlarına ulaşmıştır. Araştırmada sınıf öğretmenlerinin 3.67'lik oranda belirli gün ve haftalara yönelik çocuk şarkısı dağarcığına sahip oldukları gözlemlenmiştir ve bu şarkıların öğretimi esnasında bir çalgıyla eşlik edebilme, enstrüman çalabilme yeterliliğine yeterli alanda sahip olmadıklarını belirlemiştir. Sınıf öğretmenlerinin müzikal yeterliliklerini arttırmak, meslek yaşantılarında öğrencilerine müzik derslerinde daha verimli olmalarını sağlam için, eksik oldukları alanlarda, müzikal bilgi, becerilerini geliştirmek için çeşitli eğitim programlarının hazırlanabileceği ve hizmet için eğitimlerden faydalanılabileceği önerisini vurgulamıştır. Müzik eğitimi içeriği müzik bilgisi, söyleme ve çalma eğitimleri içerikleri ile yürütülmelidir. Her bir eğitim basamağının birbiriyle bağlantılı yürütülmesi, müzik eğitiminin kalitesini artırmak açısından önemlidir. Bu açıdan bakıldığında bireylerin eğitim temelini oluşturan ilköğretimde müzik eğitimini verecek sınıf öğretmenin üç eğitim basamağında da yeterli seviyede olması gerekmektedir. Bilindiği üzere sınıf öğretmeni adaylarının, sınıf öğretmenliği bölümlerine alımlarında müzikal yeterliliklerine bakılmamaktadır. Herhangi bir müzikal testten geçirilmeden programa dahil edilmektedirler. Fakat müzik eğitimi verecek öğretmenlerin özellikle söyleme ve çalma alanlarında belirli bir yetenek seviyesine sahip olması gerekmektedir. Sınıf öğretmenliği alanlarına müzikal yeterliliklerine bakılmadan seçilen öğretmen adaylarının mesleki yaşantılarında, verdikleri müzik eğitimlerinde gerekli başarıyı sağlamaları beklenmemektedir (Kocamanoğlu, 2019).

Sonuç ve Öneriler

Çalışmada öğretim elemanlarının YÖK'ün 2018 yılında hazırlamış olduğu müzik öğretimi ders içeriğinden biri hariç tamamının haberdar olduğu fakat bu programa bağlı kalmadıkları, müzik öğretimi dersinde kendi hazırlamış oldukları ders içeriklerini kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bunun sebeplerini de ders saatinin yetersizliği, Öğretmen adaylarının müziksel yetenek ve bilgi (hazır bulunuşluk) düzeylerinin düşüklüğü, ileride sınıf öğretmenin ihtiyaç duymayacağı detaylı bilgi olması, mekân ve materyal eksikliği, içerik yoğun olması, öğretmen adaylarının müzik dersine karşı ilgi ve motivasyon düşüklüğü, öğretmen adaylarının ön yargılarının derse katılımı etkilemesi olarak ifade etmişlerdir.

Ders saatinin yetersiz olduğunu savunan öğretim elemanları çözüm olarak sınıf eğitimi anabilim dalı müzik öğretimi dersinin ya 4 yılda her dönemde ya da 3 ve 4. Sınıfta her dönemde olması gerektiği yönünde öneride bulunmuşlardır.

Kendi ders içeriklerini kendileri planladıkları noktasında ortak görüşte toplanan öğretim elemanlarının ders içeriklerini; nota, tartım, solfej eğitimi, müzik öğretim yaklaşımları (Orff, Kodaly, Dalcroze), enstrüman öğretimi, çocuk şarkıları öğretimi, ritim eğitimi, aktif, uygulamalı öğretim konu başlıklarına göre planladıkları belirlenmiştir.

Öğretim elemanlarınca sınıf öğretmenlerinin ilkökul müzik ders içeriğini yürütebilecek yeterliğe sahip olmama sebepleri olarak ders saatinin az olmasından kaynaklı gerekli eğitimin verilememesi, müzik bilgisi eksikliği, yeteneklerinin olmamasına ilişkin düşünceleri, kültür, inanç ve yetiştirilme faktörleri olarak sıralamışlardır.

Öğretim elemanlarının etkili müzik öğretimine yönelik tavsiyeleri ise basit düzeyde enstrüman çalma, şarkıya eşlik etme, müziği sevdirmeye, müzik öğretim yaklaşımları (Orff, Kodaly, Dalcroze) kullanma, ses eğitimi yapma, uygulamalar yaptırılmalı, MEB'in program kazanımları verilmeli olarak önerileri altı kategoride toplanmıştır.

Sınıf eğitimi anabilim dalındaki müzik öğretimi dersinin daha etkili ve verimli yürütülmesine ilişkin aşağıdaki öneriler verilebilir:

- Sınıf eğitimi ana bilim dalı müzik öğretimi dersinin daha etkili yürütülebilmesi için farklı dönemlere yayılarak ders saatleri arttırılabilir.
- Müzik öğretimi derslerinin yürütüldüğü sınıf ve atölyeler oluşturularak gerekli materyallerle donatılabilir.
- YÖK'ün hazırlamış olduğu müzik öğretimi dersi içeriği ile MEB'in ilköğretim müzik dersi içeriği arasındaki ilişki daha etkili bir şekilde öğretmen adaylarına aktarılabilir.
- YÖK'ün hazırlamış olduğu müzik öğretimi ders içerikleri oluşturulurken müzik öğretmenlerinin yanında sınıf öğretmenlerinin görüşlerine de başvurulabilir.
- Sınıf öğretmen adaylarına çocuk şarkıları repertuarının öğretiminin sağlanmalı ve bu şarkılara basit düzeyde dahi olsa eşlik edebilecekleri, müzik derslerinde kullanabilecekleri, enstrüman eğitimi verilebilir.
- Sınıf eğitimi ana bilim dallarının mevcut ders içerikleri gözden geçirilerek, yeni müzik öğretim yaklaşımları ile eğitimler desteklenebilir.
- Üniversitelerde müzik öğretimi derslerini yürüten öğretim elemanlarının bir araya gelip bilgi ve doküman paylaşabilecekleri, yüz yüze ve çevrimiçi ortamlar oluşturulabilir.
- Müzik öğretimi dersi kapsamında etkinlikler ve konserler düzenlenerek öğretmen adaylarının katılımları ve görev almaları sağlanabilir.

Kaynakça

- Altınölek, H. (2014). *Bir iletişim aracı olarak müzik ve müzikle tedavi yöntemleri* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., ve Yıldırım, E. (2007). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: SPSS uygulamalı*. (6. bs.). Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Arapgirlioğlu, H. ve Karagöz, B. (2010). Sınıf Öğretmenliğinde Müzik Eğitimi Sürecinin Durumu ve Değerlendirilmesi. *Education Sciences*. 6(1), 183-196
- Aydın, A. (2020). Müziğin diğer bilimlerle ilişkisi. *Natural and Health Sciences (INHS-2020)*, s.61-64. https://www.researchgate.net/profile/Levent-Sahin-7/publication/342329667_Insac_Congress295-300/links/5eedae3e299bf1faac665197/Insac-Congress295-300.pdf#page=61 (Erişim tarihi: 07.06.2022).

- Çilden, Ş. (2001). Müzik, çocuk gelişimi ve öğrenme. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 1-8.
- Demirbatır, E., Helvacı, A. (2006). *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencilerinin müzik derslerine ilişkin görüş ve beklentilerinin değerlendirilmesi*. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu, Pamukkale Üniversitesi, Denizli. Türkiye.
- Eroğlu, T. (2022). *İnsan ve müzik*. USA: Intellectual Publishing.
- Göğüş, G. (2008). İlköğretim I. kademe müzik eğitiminde öğretmenin etkinliği. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 369-382.
- Göğüş, G. (2009). Müzik yeteneğinin geliştirilmesinde küçük yaşlarda eğitime başlamanın önemi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 89-102.
- Guba, E. G., ve Lincoln, Y. S. (1982). Epistemological and methodological bases of naturalistic inquiry. *Educational Technology Research And Development (ECTJ)*, 30(4), 233-252.
- Holloway, I., ve Wheeler, S. (1996). *Qualitative research for nurses*. Oxford: Blackwell Science Ltd.
- Kılıç, A. (2007). Sınıf öğretmeni yetiştirme programında yer alan derslerin öğrenilme düzeyleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(19), 136-145.
- Kocabağ, A. (1997). Temel eğitim 2. Kademe öğrencileri için müziğe ilişkin tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(13), 141-145.
- Kocabaş, A. (2000). Sınıf öğretmenlerinin müzik derslerindeki yetersizliklerine ilişkin görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(7), 7-11.
- Kocabaş, A., & Selçioğlu, E. (2006). İlköğretim okulları 4. Ve 5. Sınıflarında müzik dersinin gerçekleşme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(19), 59-69.
- Kocamanoğlu, K. (2019). *Sınıf öğretmenlerinin müzik eğitimi yeterliliği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Korkut, K., ve Babaoğlu, E. (2012). Sınıf öğretmenlerinin öz yeterlik inançları. *Uluslararası yönetim iktisat ve işletme dergisi*, 8(16), 269-281.
- Kurtuldu, M. K. (2009). Sınıf öğretmeni adaylarının müzik öğretimi dersine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 8(2), 510-519.
- Küçüköncü, Y. (2000). Sınıf öğretmenliğinde müzik eğitimi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(7), 8-12.
- Küçüköncü, Y. (2006). *Türk eğitim sistemindeki yeniden yapılanma sürecinde müzik öğretmeni modelleri*. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu. Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Neuman, W. L. (2011). *Social research methods: Quantitative and qualitative approaches* (7th ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Öz, N.B. (2001). İnsanın kültürel gelişiminde müzik eğitiminin önemi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 14(1), 101-106.
- Radocy, R. E., ve Boyle, D. (2012). *Psychological foundations of musical behavior* (5th. ed).
- Rauscher, F. (2003). Can music instruction affect children's cognitive development? ERIC Digest. *ERIC Clearinghouse on Elementary and Early Childhood Education Champaign IL.*, <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED480540.pdf> (Erişim tarihi: 07.06.2022) Springfield, Illinois: Charles C Thomas.

- Şeker, S. S., ve Saygı, C. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının müzik öğretimine ilişkin tutumlarını ölçmeye yönelik ölçek geliştirme çalışması. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(8), 1237-1246.
- Şen, Y., (2006). Okulöncesi dönemde, çocuğun gelişiminde müziğin önemi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 337-343.
- Şendurur, Y. ve Akgül Barış, D. (2002). Müzik eğitimi ve çocuklarda bilişsel başarı. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 165-174.
- Uçan, A. (1996). *İnsan ve müzik, insan ve sanat eğitimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uluğbay, S. (2013). Müzik eğitiminin çocuk zekâsına olan etkileri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(3), 1025-1034.
- Yalın, H. İ., Hedges, L. ve Özdemir, S., (1996). *Her yönüyle öğretmen olabilme*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Yıldırım, A., ve Şimşek H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (8.bs.)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (6.bs.)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YÖK (2018). Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Sinif_Ogretmenligi_Lisans_Programi09042019.pdf (Erişim Tarihi: 05/01/2022).

ETİK ve BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir. Yazarlar etik kurul izni gerektiren çalışmalarda, izinle ilgili bilgileri (kurul adı, tarih ve sayı no) yöntem bölümünde ve ayrıca burada belirtmişlerdir.

Kurul adı: Trabzon Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu

Tarih: 17.12.2021

No: 2021-12/2.5

ARAŞTIRMACILARIN MAKALEYE KATKI ORANI BEYANI

1. yazar katkı oranı : %60

2. yazar katkı oranı : %40